

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий юридичний інститут

Кафедра трудового, екологічного та аграрного права

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПРАВОВІ ОСНОВИ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітні програми   Екологія
                                  Агрономія
                                  Лісове господарство

Спеціальності 101 Екологія
                          201 Агрономія
                          205 Лісове господарство

Галузі знань   10 Природничі науки
                          20 Аграрні науки та продовольство

Затверджено на засіданні кафедри
протокол № 4 від 13.11.2023 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Правові основи природокористування
Викладач (-і)	Яремак Зоряна Василівна, к.ю.н., доц., завідувач кафедри трудового, екологічного та аграрного права
Контактний телефон викладача	Яремак Зоряна Василівна (0342) 507822
Е-mail викладача	Яремак Зоряна Василівна zoryana.yaremak@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pro/
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку індивідуальних занять зі студентами, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри https://ktetap.pnu.edu.ua/інформація-щодо-навчального-процесу/ Також можливі консультації шляхом листування через електронну пошту.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Динамізм розвитку відносин, пов'язаних із використанням природних ресурсів, посилення вимог щодо раціоналізації природокористування, екологізації виробничого-господарських процесів зумовлюють необхідність знання майбутніми фахівцями в галузі природничих наук правового регулювання питань використання природних ресурсів, що стане невід'ємною складовою їх майбутньої практичної діяльності.</p> <p>В рамках представленого спецкурсу будуть досліджені питання загального правового режиму окремих природних об'єктів та їх ресурсів; режим їх приналежності; види і правовий статус органів державного управління ними; зміст, об'єкти, суб'єкти, підстави виникнення і припинення відносин природокористування; права та обов'язки природокористувачів; особливості окремих видів використання природних ресурсів; правові механізми контролю та юридичної відповідальності за порушення в цій галузі. Природноресурсові відносини мають комплексний характер, оскільки поєднують в собі земельні, гірничі, водні, лісові та інші відносини. Відтак залежно від профілю тієї чи іншої спеціальності, акцент робитиметься на особливостях правового регулювання окремих природоресурсних відносин (до прикладу, для спеціальності 205 Лісове господарство значна увага надаватиметься питання раціонального використання та охорони лісових ресурсів; 201 «Агрономія» - питання раціонального використання земельних ресурсів, екологізації сільськогосподарського виробництва, органічного виробництва тощо).</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p><u>Метою</u> вивчення навчальної дисципліни «Правові основи природокористування» є формування системи знань з правового регулювання природоресурсних відносин, вироблення навиків правильного застосування нормативно-правових актів законодавства України щодо використання природних ресурсів.</p> <p><u>Основними цілями</u> вивчення дисципліни «Правові основи природокористування» є набуття студентами знань та розуміння змісту положень нормативно-правових актів, що застосовуються для регулювання відносин у галузі використання природних ресурсів, застосування навичок та знань, набутих при вивченні теоретичного матеріалу, для самостійного розв'язання практичних проблем, які виникають у процесі реалізації</p>	

правосуб'єктності учасників аграрних, природоресурсних правовідносин, правильного тлумачення та застосування норм природоресурсного законодавства.

4. Результати навчання (компетентності)

Загальні компетентності:

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу джерел права, що стосуються використання природних ресурсів.

Здатність застосовувати знання правових норм, що регулюють природоресурсні відносини, у практичних ситуаціях.

Знання природоохоронних вимог та правових вимог екологічної безпеки в процесі природокористування сприятимуть набуттю навичок здійснення безпечної діяльності.

Здатність спілкуватися з нефахівцями своєї галузі (з експертами з інших галузей), володіючи знаннями поресурсного законодавства.

Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, в тому числі і нормативно-правових актів.

Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного, демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенство права, прав і свобод людини.

Прагнення до збереження навколишнього середовища

Фахові компетентності:

Готовність до комунікації в усній та письмовій формах на державній мові України, а також іноземній мові в межах вирішення завдань професійної діяльності.

Знання та розуміння теоретичних основ екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.

Знання сучасних досягнень національного та міжнародного екологічного законодавства.

Здатність розуміти сутність сучасних проблем агрономії, державну політику в межах виробництва екологічно-безпечної продукції рослинництва.

Здатність до використання основних принципів та складових екологічного управління.

Здатність аналізувати стан дерев, лісостанів, особливості їх росту і розвитку на основі вивчення нормативно-довідкових джерел.

Здатність вирішувати поставлені завдання зі створення насаджень, їх вирощування та формування на основі вивчення нормативних джерел.

Здатність розробляти проектну документацію, зокрема описи, положення, інструкції та інші документи.

Екологічні мислення і свідомість, ставлення до природи як до унікальної цінності, що забезпечує умови проживання людства, особиста відповідальність за стан довкілля на місцевому, регіональному, національному та глобальному рівнях.

Програмні результати навчання:

Застосовувати законодавчі акти, нормативно-довідкові матеріали, організаційно-управлінську документацію з організації та ведення лісового та мисливського господарства, знання з права для забезпечення ефективної виробничої діяльності.

Розуміти основні екологічні закони, правила та принципи охорони довкілля та природокористування.

Розв'язувати проблеми у сфері захисту навколишнього середовища із застосуванням загальноприйнятих та/або стандартних підходів та міжнародного і вітчизняного досвіду.

Уміти формувати запити та визначати дії, що забезпечують виконання норм і вимог екологічного законодавства.

Розуміти і реалізовувати свої права та обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Здатність демонструвати знання природоресурсного права. Вдосконалювати знання і навички за допомогою довідкової та нормативної літератури, відповідної документації для вирішення виробничих завдань, пов'язаних з професійною діяльністю.			
5. Організація навчання			
Обсяг навчальної дисципліни			
Вид заняття	Загальна кількість годин		
лекції	14		
семінарські заняття / практичні / лабораторні	16		
самостійна робота	60		
Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна / вибіркова
будь-який	101 Екологія 201 Агрономія 205 Лісове господарство	будь-який	вибіркова
Тематика навчальної дисципліни			
Тема		кількість год.	
		лекції	заняття
		сам. роб.	
Модуль I. Загальна частина			
Тема 1. Сучасний стан та особливості правового регулювання природокористування		2	2
Тема 2. Правовий режим та правові титули використання природних ресурсів		2	2
Тема 3. Правові засади та система органів державного управління та контролю природокористуванням		2	-
Тема 4. Економічний механізм забезпечення раціонального використання і охорони природних ресурсів		2	2
Тема 5. Забезпечення дотримання природоохоронних вимог та вимог екологічної безпеки в процесі природокористування		2	2
Тема 6. Захист прав природокористувачів		-	-
Тема 7. Юридична відповідальність за порушення правового режиму природокористування		-	-
Модуль II. Особлива частина			
Тема 8. Правовий режим використання земельних ресурсів		2	2
Тема 9. Правовий режим використання надр		-	-
Тема 10. Правове регулювання використання лісових ресурсів		2	2
Тема 11. Правове регулювання використання вод та водних ресурсів		-	1
Тема 12. Правовий режим використання об'єктів тваринного світу		-	1
Тема 13. Правовий режим використання інших природних ресурсів		-	2

		ЗАГ.:	14	16	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни					
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Накопичування балів під час вивчення дисципліни	Види навчальної роботи	Максимальна к-кість балів		
	Лекція	Семінарське заняття	-		
	Індивідуальне завдання	Контрольна робота	45 (оцінка за 5-бально системою; за підсумком с	редній бал	
	Максимальна кількість балів		множитья на коефіцієнт 9 наприклад, 4*9=36)		
			5		
			50		
			100		
Вимоги до письмової роботи	Вивчення дисципліни передбачає <u>обов'язкове</u> виконання всіма студентами одної письмової модульної контрольної роботи. Робота виконується на 7 семінарському занятті та охоплює два змістових модулі. На контрольну виноситься 2 описових завдання, які оцінюються по 10 балів, питання порівняльного характеру (10 балів), 2 тестові запитання (по 5 балів) та завдання практичного характеру (10 балів). Максимальний бал за контрольну становить 50. <u>За бажанням (для отримання додаткових до 5 балів)</u> студенти можуть виконувати індивідуальні завдання за темою відповідного семінарського заняття.				
Семінарські заняття	Система оцінювання семінарських занять: поточні оцінки успішності та контролю самостійної роботи студентів (5 – «відмінно», 4 – «добре», 3 – «задовільно», 2 – «незадовільно») – виставляються під час проведення семінарських (практичних) занять.				
Умови допуску до підсумкового контролю	За результатами контролю знань на семінарських (практичних, лабораторних) заняттях в кінці семестру виводиться підсумкова оцінка за семінарські (практичні, лабораторні) заняття та самостійну роботу як середнє арифметичне всіх отриманих оцінок за семінарські (практичні) заняття і оцінок самостійної роботи. Підсумковий бал розраховується та виставляється викладачем на останньому семінарському (практичному) занятті та складається з суми підсумкового балу за семінарські (практичні) заняття та самостійну роботу (максимально 45 балів), балу за модульну контрольну роботу (максимально 50 балів) і балу за індивідуальну роботу (максимально 5 балів) та в сукупності становить максимально 100 балів.				
Підсумковий контроль	<u>Підсумковий контроль</u> – залік у письмовій формі. На залік виноситься 2 описових завдань, які оцінюються по 30 балів та 10 тестових завдань (по 4 бали). Максимальний бал за залік становить 100 балів.				
7. Політика навчальної дисципліни					
<u>Письмові роботи:</u> Планується виконання студентами обов'язкових та додаткових декількох видів письмових робіт: обов'язкової письмової контрольної роботи, письмових тестових завдань за темами, винесеними на самостійне опрацювання (перелік міститься в Методичних вказівках для підготовки до семінарських (практичних) занять), письмових експрес-опитувань на семінарських заняттях тощо, а також додаткових письмових індивідуальних завдань, – <i>Методичні вказівки розміщені на сайті кафедри.</i>					
<u>Академічна доброчесність:</u>					

Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/10/Нова-редакція-Положення-про-запобігання-академічному-плагіату.pdf> та Положенням про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/Нова-редакція-Положення-про-запобігання-академічному-плагіату.pdf>.

Відвідування занять

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають лекції і практичні заняття.

Пропуски семінарських (практичних, лабораторних) занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття впродовж двох тижнів з дня пропуску заняття.

8. Рекомендована література

1. Каракаш І. І. Природноресурсове право України: Навч. посібник. К.: Істина, 2005.
2. Екологічне право: підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / за ред. А. П. Гетьмана. Харків: Право, 2019 https://pravo-izdat.com.ua/image/data/Files/734/3_Ekologichne%20pravo_Pidruchnik_vnutri.pdf.
3. Краснова М. В., Краснова Ю. А. Екологічне право України. Загальна частина: підручник. Київ: ВПЦ "Київський університет", 2021. http://dglib.nubip.edu.ua/bitstream/123456789/9188/1/Krasnova_Ekologichne%20pravo.pdf
4. Костицький В. В. Екологічне право України: підручник. Дрогобич: Коло, 2012.
5. Кобецька Н.Р. Екологічне право України: навч. посібник. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ: Юрінком Інтер, 2008. https://yuricom.com/files/content/Ecolog_Pravo.pdf
6. Правова охорона довкілля: сучасний стан та перспективи розвитку: монографія / за ред. А. П. Гетьмана. Харків: Право, 2014.

Детальний перелік монографічної, наукової, науково-практичної літератури, нормативних джерел та інформаційних ресурсів до кожної теми міститься в навчально-методичних посібниках, розміщених на сторінці кафедри та наданих студентам на першому навчальному занятті.

Викладач:

к.ю.н., доц. Зоряна ЯРЕМАК